Міністерство оборони України
Міністерство освіти і науки України
Луганська обласна військово-цивільна адміністрація
ДЗ «Луганський національний університет
імені Тараса Шевченка»
Українська миротворча школа

«Актуальні проблеми взаємодії громадянського суспільства і Збройних Сил України»

Матеріали Міжнародної
науково-практичної конференції
(м. Старобільськ, 29 вересня 2015 р.)

Старобільськ
2015

УДК 32.019.5:355(477)
ББК 66.3(4УКР)+68.1(4УКР)
А 12

Рецензенти:

Савченко С. В. – доктор педагогічних наук, професор, ректор ДЗ «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка».

Харченко С. Я. – доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри соціальної педагогіки ДЗ «Луганський національний університе імені Тараса Шевченка».

Редакційна наукова колегія:

Вовк С. О. – кандидат історичних наук, доцент кафедри політології та правознавства ДЗ «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка».

Караман О. Л. – доктор педагогічних наук, професор, директор Інституту педагогіки і психології ДЗ «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка».

Коропатнік І. М. – кандидат юридичних наук, командир групи цивільно-військового співробітництва в Луганській області.

Шопіна І. М. – доктор юридичних наук, професор кафедри адміністративного права та адміністративного процесу Львівського державного університету внутрішніх справ.

Юрків Я. І. – кандидат педагогічних наук, доцент кафедри соціальної педагогіки ДЗ «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка».

А 12 **Актуальні проблеми взаємодії громадянського суспільства і Збройних Сил України :** збірник матеріалів Міжнародної науково-практичної конференції / За заг ред. ред. О. Л. Караман, С. О. Вовк, І. М. Шопіної. – Старобільськ : ДЗ «ЛНУ імені Тараса Шевченка», 2015. – 117 с.

До збірника увійшли матеріали Міжнародної науково-практичної конференції «Актуальні проблеми взаємодії громадянського суспільства і Збройних Сил України».

Для науковців, викладачів,військових Зброєних Сил України, студентів, преставників громадськості та різнопрофільних інститутів громадянського суспільства.

УДК 32.019.5:355(477)
ББК 66.3(4УКР)+68.1(4УКР)

Рекомендовано до друку Вченою радою
ДЗ «Луганський національний університет
імені Тараса Шевченка»
(протокол № 2 від 5 жовтня 2015 р.)

© Колектив авторів, 2015
© ДЗ «ЛНУ імені Тараса Шевченка», 2015

ЗМІСТ

1. **Алексєєва О. Р.** Традиційна культура регіону як засіб громадянської соціалізації у сучасних кризових умовах становлення українського суспільства 6
2. **Архіпов В. І.** Права людини як фактор формування ефективної взаємодії громадянського суспільства із Збройними Силами України 7
3. **Бадер А. В.** Взаємодія громадянського суспільства та силових структур (теоретичний аспект) 9
4. **Бутенко Л. Л.** «Пророцтво» Коменського: суперечності формування образу військовослужбовців у студентської молоді 11
5. **Вовк С. О.** Державна політика по формуванню суспільної думки в умовах внутрішнього збройного конфлікту 12
6. **Володавчик В. С.** Формування позитивного образу військовослужбовця в процесі військово-патріотичного виховання 13
7. **Глуховцева К. Д.** Мовні інновації сьогодення і реальності інформаційної війни 15
8. **Голка В. Є.** Політичний краудфандинг та форми його прояву у громадсько-політичній сфері 18
9. **Додонов Р. О.** Про гуманітарне забезпечення «дорожної карти» вирішення конфлікту на Сході України 19
10. **Дуванська К. О.** Формування духовного потенціалу військовослужбовця збройних сил україни 21
11. **Дудник О. М.** Формування образу військовослужбовця Збройних Сил України у молодших школярів у процесі їх соціалізації в умовах навчально-виховного процесу 22
12. **Єпіхіна М. А.** Виховання громадянина – патріота в сучній школі 24
13. **Єрескова Т. В.** Соціологічна інформація як необхідна умова функціонування інформаційно-аналітичних структур в системі соціальної взаємодії «державні органі влади – громадянське суспільство» 26
14. **Заблоцька-Сєннікова Н. В.** Проблема інформаціно-комунікативного забезпечення на території Луганської та Донецької областей 27
15. **Заблоцький В. В.** Роль громадських організацій в розбудові інститутів громадянського суспільства в Україні 28
16. **Ігнатович О. Г.** Роль ЗМІ у формуванні в студентської молоді образу військовослужбовців 30
17. **Кальцева С. І., Мірошніченко Г. О.** Професійні цінності і формування громадської позиції особистості 31
18. **Караман О. Л.** Образ військовослужбовця Збройних Сил України як предмет соціально-психологічного дослідження 33
19. **Кобалия Д. Р.** О роли волонтерских организаций в разрешении восточноукраинского конфликта 36
20. **Кольцов В. М.** Ефективне функціонування демократичних інститутів як умова трансформації дизайну політичних систем пострадянського простору… 38
21. **Кононов І. Ф.** Масова свідомість населення Луганщини в зоні воєнного конфлікту і врахування її особливостей ЗСУ 40
22. **Корогод Л. П.** Питання формування Збройних Сил України у політичній публіцистиці М. Грушевського 42

23. **Коропатнік І. М.** Актуальні проблеми розвитку цивільно-військового співробітництва 43
24. **Котеленець К. М.** Місія прифронтового університету в умовах соціально-політичної небезпеки 45
25. **Курліщук І. І.** До питання ролі студентських громадських організацій у процесах розбудови правової соціальної держави 46
26. **Литвинова Н. А.** Особистісні та моральні якості військовослужбовця збройних сил України 48
27. **Мазурик О. В.** Роль держави в становленні соціального аудиту як технології розробки механізмів ефективної соціальної взаємодії 49
28 **Мальцева О. І.** Основні напрямки корекції іміджу ЗСУ в свідомості молодих людей 50
29. **Маслов Ю. К.** Соціальна солідарність як оптимальна взаємодія держави і громадянського суспільства – програмування майбутнього 52
30. **Медвідь Л. П.** Роль громадських організацій в забезпечені прав та свобод військовослужбовців 54
31. **Міхайліна Т. В.** Громадські об'єднання як основа формування громадянського суспільства 56
32. **Мордовець М. В.** Інституційна спроможність соціально-політичної системи як каталізатор активності мас 57
33. **Наумкіна С. М.** Активізація протестної форми громадськості як результат мобілізаційної схеми суспільного розвитку сучасної України 59
34. **Невеница О. І.** Руйнування стереотипів у масовій свідомості з використанням інтерактивних форм кроскультурної контркомунікації 61
35. **Новоскольцева Л. О.** Специфіка моделювання правового поля діяльності громадських рухів 62
36. **Ноздрачов О. О.** Особливості діяльності груп цивільно-військового співробітництва Збройних Сил України 64
37. **Отрощенко Н. Л.** Формування позитивного образу військовослужбовця Збройних Сил України в учнів загальноосвітніх шкіл Луганської області 66
38. **Павленко І. Г.** Головні аспекти громадянського виховання молоді 68
39. **Пашинський В. Й.** Система демократичного цивільного контролю над сектором безпеки і оборони України 69
40. **Петренко О. С.** Технології впливу на громадську думку в соціальних мережах для підвищення довіри до ЗСУ серед населення Донецької і Луганської областей 71
41. **Пєтков С. В.** Реформування законодавства України – основа ефективної взаємодії громадськості і Збройних сил України 73
42. **Пінчук Т. С., Дубова Ю. О.** Відлуння голосів, породжених війною: безсмертні образи воїнів-визволителів у фронтовій поезії Олеся Гончара 75
43. **Плясов В. С.** Роль інституцій громадянського суспільства у розвитку держави 76
44. **Поклад В. И.** Навешивание ярлыков как элемент войны 78
45. **Проскурина Е. А.** Информационная война в контексте современных глобальных вызовов: проблемы теории и практики 80
46. **Птахіна О. М.** Інформаційне забезпечення взаємодії місцевих органів виконавчої влади з громадськістю 81
47. **Рашидов С. Ф.** Институты гражданского общества и вооруженный конфликт в Украине 83

48. **Ростецька С. І.** Співіснування внутрішнього та зовнішнього позитивних політичних іміджів держави як головної принцип її стабільного розвитку……. 85
49. **Рущенко І. П.** Чи потрібна військова соціологія?..... 87
50. **Савінова Н.** Інформаційна віктимізація населення україни в умовах пропаганди агресії 88
51. **Сєваст'янова О. А.** Формування патріотизму, громадянської свідомості у студентської молоді в системі ВНЗ України 92
52. **Трач А. С.** Поліцентричність чи моноцентричність політичного режиму як показник ступеню розвитку громадянського суспільства та фрагментації еліт 94
53. **Тунтуєва С. В, Поляков В. Ю.** Засоби формування позитивного іміджу військовослужбовця в умовах тимчасового розташування військової частини (підрозділу) в територіальній громаді 96
54. **Фєдотова Н. М.** Позиціонування Збройних сил України в інтернет-ЗМІ Луганщини 98
55. **Хобта С. В.** Специфіка східного прикордоння України і забезпечення захисної функції державного кордону в умовах військового конфлікту 100
56. **Хриков Є. М.** Напрями взаємодії інститутів громадянського суспільства і Збройних Сил України 101
57. **Цалапова О. М.** Формування позитивного ставлення до українського воїна засобом народної казки 103
58. **Челак О. П.** Роль громадянського суспільства у розробці та реалізації засад нової регіональної політики 104
59. **Шамрай В. О.** Актуальні питання державного управління військовими формуваннями України на сучасному етапі побудови громадянського суспільства 106
60. **Швець С. Л.** Проблема вибору для України: політико-історичний аналіз 108
61. **Шевчук В. А.** Військово-патріотична освіта як взаємодія громадськості зі Збройними Силами України 110
62. **Шульгін В. В.** Правове забезпечення військ (сил) у контексті цивільно-військового співробітництва Збройних Сил України 112
63. **Юрків Я. І.** Специфіка соціальної роботи з сім'ями військовослужбовців 114

Одним із споконвічних механізмів соціалізації виступає культурна традиція як механізм соціальної пам'яті, певна соціальна програма, трансльована в культурі за допомогою механізму соціальних естафет, який становить ланцюжок з послідовно відтворюваних зразків діяльності чи поведінки, що ніби підхоплюється наступним актом діяльності від попереднього [2, с. 84 – 94]; як цілісне соціокультурне утворення, що склалося історично й забезпечує культурну неперервність суспільного розвитку, як культурна та соціальна спадщина попередніх поколінь, яка зберігається в певних соціальних групах протягом тривалого часу. Це ідеї, норми, правила, звичаї, обряди, ритуали, символи, стереотипи діяльності. На актуальності залучення молоді до етнокультурних традицій наголошували видатні педагоги минулого: А. Дістервег, О. Духнович, С. Русова, К. Ушинський, В. Сухомлинський тощо. На важливості використання культурних традицій нашого полікультурного регіону наголошуємо і ми. Вони є культурною значущою для представника етнокультурної спільноти формою, представленою в художній формі, та еталоном соціально прийнятих взірців поведінки, суджень, оцінок. Важливою особливістю культурних традицій полікультурного Донбасу є взаємодія двох етносів – російського та українського. Це факт. Та переважання ознак української культури стають очевидними в ході аналізу декоративно-ужиткового (вишивки, лозоплетіння чи гончарства); пісенного (фольклор), образотворчого (картини нашого земляка А. Куїнджі «Вечір на Україні», «Українська ніч», «Місячна ніч на Дніпрі») видів мистецтва тощо. Уже ці приклади демонструють смисл та цілі життєдіяльності, символізацію національної ідентичності. Отже, культурні традиції Донбасу є відображанням нації, традиційною основою формування в українця національної гідності й гордості за свою Батьківщину, передумовою відмови від почуття національної меншовартості.

Список використаної літератури

1. Андреева Г. М. Социальная психология : учеб. для высш. учеб. заведений / Г. М. Андреева. – 5-е изд., испр. и доп. – М. : Аспект Пресс, 2003. – 364 с. **2. Степин В. С.** Философия науки и техники : учеб. пособие для вузов / В. С. Степин, В. Г. Горохов, И. А. Розов. – М. : Гардарика, 1996. – 400 с. **3. Самохіна Н. М.** Громадянська соціалізація майбутніх учителів засобами мистецтвознавчого краєзнавства : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.05 / Самохіна Наталія Миколаївна. – Луганськ, 2005. – 264 с.

Валерій Іванович Архіпов,
кандидат політичних наук, доцент, завідувач кафедрою політології та правознавства ДЗ «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка, регіональний координатор зі зв'язків із громадськістю Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини у Луганській області.

ПРАВА ЛЮДИНИ ЯК ФАКТОР ФОРМУВАННЯ ЕФЕКТИВНОЇ ВЗАЄМОДІЇ ГРОМАДЯНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА ЇЗ ЗБРОЙНИМИ СИЛАМИ УКРАЇНИ

З початком АТО на Сході України питання дотримання та захисту прав людини набирають нову специфіку. Ця специфіка, на мою думку, обумовлена чинниками, що пов'язані з: проблемами пристосування діяльності державних органів влади до нових політичних, економічних та військових реалій; змінами у масовій свідомості частини населення Луганської області відносно ставлення до них з боку державних структур, військових та інших громадян, що мешкають на «материковій» частині України та інші. Одним з важливих факторів що забезпечує дотримання прав людини в умовах військових дій є ефективна взаємодія громадянського суспільства та Збройних сил України.

З цього приводу виникають закономірні питання: «Як поєднати та забезпечити ефективну взаємодію соціальних інституції які відрізняються одне від одного своїм

призначенням, складом, принципами формування та багато іншим?». «На яких засадах може будуватися діалог між військовими та цивільним населенням?». «Яким повинен бути механізм взаємодопомоги та діалогу людей що мають зброю і тих у кого її не має?». Нажаль таких питань набагато більше ніж відповідей.

Треба погодитися з тим, що: «Громадянське суспільство є не просто одним з історично знаних соціальних устроїв, а є єдиним суспільним ладом, що ґрунтується на первинності прав людини і будується відповідно до них. У межах громадянського суспільства права людини є базовим, найважливішим соціальним регулятивом, відповідно до якого створюються і функціонують всі форми суспільного життя, у тому числі юридична практика» [1, с. 17].

Таким чином ми бачимо що права людини є дійсно основою розбудови і функціонування громадянського суспільства. Громадяни самі об'єднуються для вирішення важливих питань захисту не тільки своїх прав, але і прав інших. Дійсно, останнім часом поширюється волонтерський рух, виникають різного роду громадські ініціативи мета яких допомога військовим, тимчасовим переселенцям з окупованої території та іншим.

У Луганській області у зоні АТО, можна навести багато прикладів коли місцеве населення допомагає військовим продуктами харчування, теплими речами. А військові у свою чергу, допомагають цивільному населенню, дитячим інтернатам та інтернатам де перебувають вразливі категорії населення.

Особливо така допомога була корисною восени 2014 року. Коли не було можливості, з різних причин, налагодити безперебійне постачання ліків та харчування у спеціальні заклади що не були евакуйовані з зони бойових дій. Така картина була характерна для селища Ніжнє Тепле Станічно-Луганського району, селища Новоайдар, багатьох сел Кремінського району та інших населених пунктів Луганської області. В випадках, коли взаємодопомога стає правилом, а не винятком – військові та цивільні громадяни України поважають і розуміють один одного. Відносини базуються на довірі і повазі.

І зовсім інша картина, коли військові розміщують свою техніку, проводять фортефікційні роботи біля осель в яких мешкають люди, на городах які обробляються, а те що на них виростає часто буває головним продуктом харчування. Більшість населення сприймає це негативно, тому що відчувають не захист, а пряму загрозу своєму життю (там де військові – там війна) та майну яке залишилося. Скоріше за все такі випадки бувають тому, що не всі можуть переїхати до нових осель, не завжди є погодження в тих чи інших діях з місцевими органами влади і громадами.

Конституція України статтею 17 наголошує на тому що: «Захист суверенітету і територіальної цілісності України, забезпечення її економічної та інформаційної безпеки є найважливішими функціями держави, справою всього Українського народу. Оборона України, захист її суверенітету, територіальної цілісності і недоторканості покладаються на Збройні Сили України» [2].

Ми бачимо що дійсно, захист суверенітету і цілісності України є справою не тільки військових, а і цивільного населення. Кожен воює на своєму фронті. Тим самим реалізується фундаментальне право – це право на життя.

Позитивний досвід що склався, свідчить про те що необхідно проводити більше роз'яснювальної роботи не тільки серед місцевого населення а і в середовищі військових. Цю функцію на себе можуть взяти волонтери з відповідною освітою та підготовкою, науковці, представники органів влади та інші фахівці. Військові повинні бути обізнаними у питаннях Гуманітарного права.

Є потреба в більш тісному і регулярному спілкуванні з різних приводів між цивільним населенням та військовими. Це можуть бути спортивні, культурні та інші заходи. Необхідно щоб регулярними стали зустрічі військового керівництва з представниками місцевих громадами. Засоби масової інформації повинні більше висвітлювати подібні заходи та сприяти формуванню позитивного іміджу військових. А у випадках порушення закону показувати що винні у скоєнні злочину обов'язково будуть покарані.

Уповноважений Верховної Ради України проводить ефективну діяльність щодо захисту конституційних прав і свобод громадян які перебувають у зоні АТО та за її межами. Вирішуються проблеми як військових так і цивільних. Особлива увага приділяється тимчасовим переселенцям, дітям, пораненим, найбільш вразливим категоріям населення, тим хто перебуває у полоні. В. В. Лутковська неодноразово відвідувала Донецьку і Луганську області не тільки з метою ознайомлення з ситуацією на Сході країни, але і з реальним надання допомогти людям, які більш за все її потребують.

Таким чином, стає зрозумілим, що дійсно, існують усі необхідні юридичні, ідеологічні, культурні та соціальні умови для забезпечення ефективного діалогу та співпраці між структурами громадянського суспільства та Збройними силами України. Позитивний результат такої співпраці, скоріше за все, буде залежати від того наскільки професійно та виважено будуть себе поводити представники органів влади та силових структур з одного боку, та на скільки буде ініціативною та обізнаною громадська спільнота – з іншого.

Список використаної літератури

1. Колодій А. М., Олійник А. Ю. прав людини і громадянина в Україні. Навчальний посібник. Шеф-редактор Ковальський В. С. – К. : «Юрінком інтер», 2003. – 331 с. 2. Конституція України. – Режим доступу: cimic.com.ua/2015/08/30.

Антон Васильович Бадер,
кандидат історичних наук, доцент кафедри політології та правознавства
ДЗ «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка»

ВЗАЄМОДІЯ ГРОМАДЯНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА ТА СИЛОВИХ СТРУКТУР (ТЕОРЕТИЧНИЙ АСПЕКТ)

Розв’язана проти України гібридна війна продемонструвала, що низький рівень комунікації та взаємодії між органами влади, у тому числі силовими структурами та суспільством надає широкі можливості маніпуляції громадською думкою, що було використане для налаштування частини громадян проти власної держави. Враховуючи зазначене, нагальним для нашої держави є налагодити ефективний процес взаємодії силових структур та громадянського суспільства. Для того, щоб вказаний процес не був ситуативним слід розібратись у теоретичних аспектах цієї проблеми.

На наш погляд, потребують уточнення основні категорії визначені у темі – силові структури та громадянське суспільство. Під силовими структурами ми розуміємо збройні сили, органи безпеки, правоохоронні органи, тощо. Слід підкреслити, що ми маємо на увазі саме державні силові структури, оскільки громадські об’єднання, політичні партії та інші не державні елементи політичної системи не мають права створювати та використовувати у своїй діяльності силові структури. Названі інституції є невід’ємними елементами механізму держави. У свою чергу механізм держави – це сукупність державних органів, установ, підприємств та інших інститутів, за посередництвом яких на практиці виконуються задачі та функції держави. Силові структури виконують одну з основних та постійних функції держави – забезпечують зовнішній та внутрішній суверенітет, правопорядок та захист суспільного устрою від дестабілізації та деструкції [1, с. 45].

Термін громадянське суспільство має багато трактувань, зупинимось на основний та загальновизнаних визначеннях. Громадянське суспільство – це система взаємодії в межах права вільних і рівноправних громадян держави, їх об’єднань, що добровільно сформувалися та перебувають у відносинах конкуренції і солідарності, поза безпосереднім утручанням держави, покликаної створювати умови для їх вільного розвитку [1, с. 19, 20]. Громадянське суспільство – це сукупність громадських інститутів, які сформовані на добровільних засадах,